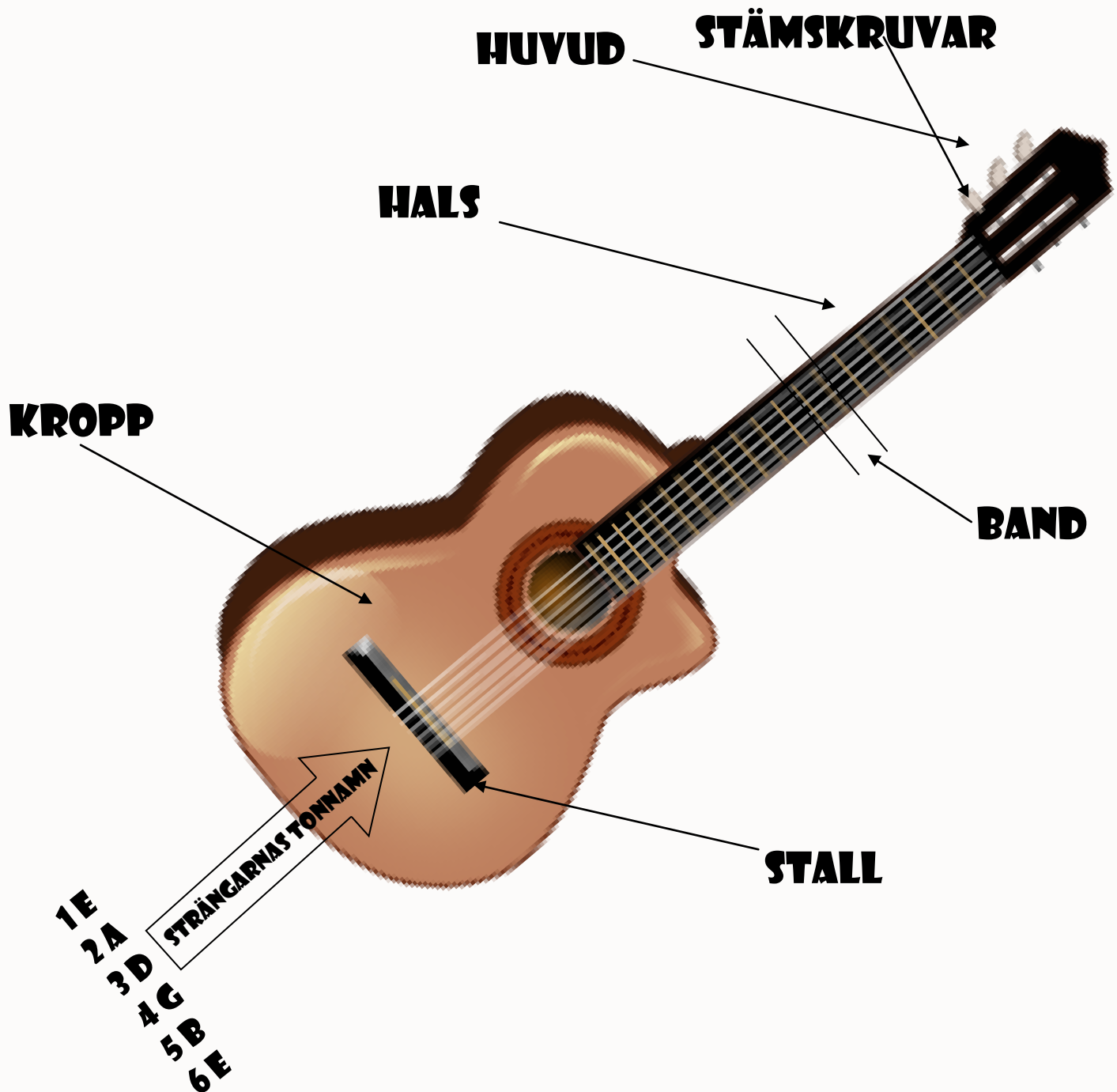

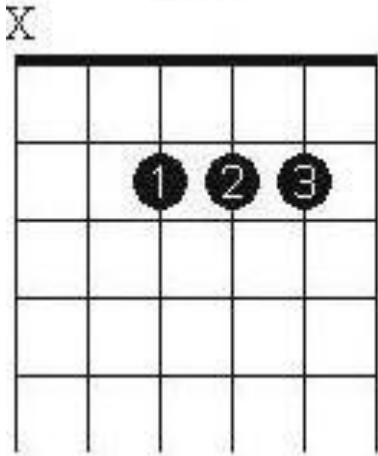
MUSIK

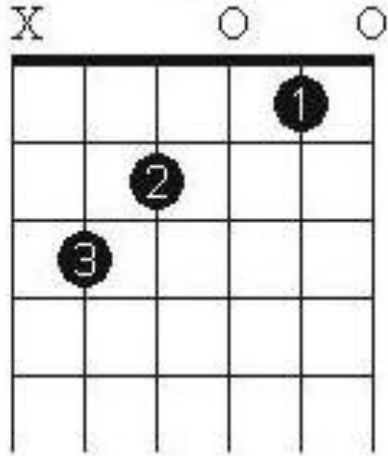
GITARREN

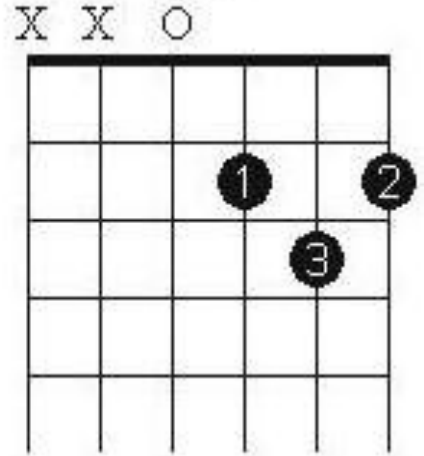
A

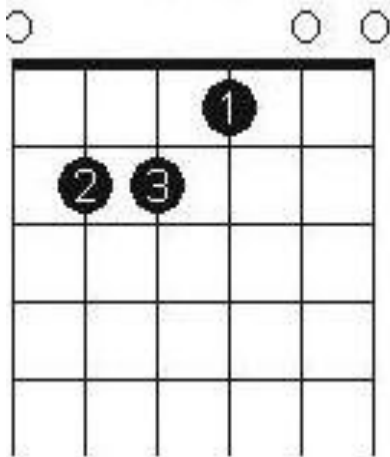
C

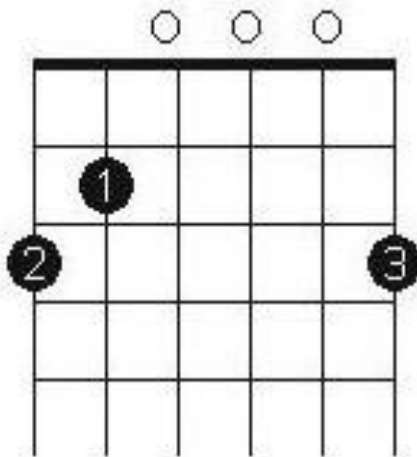
D

E

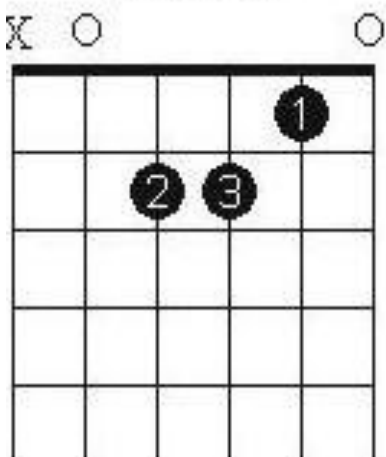

G

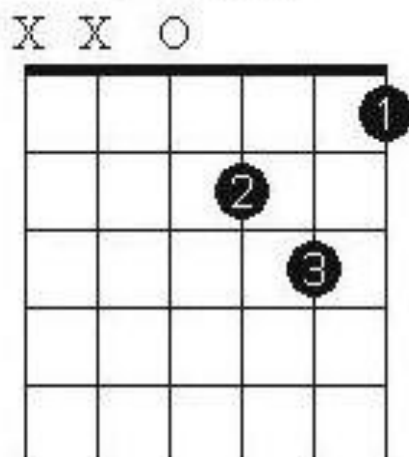

**”ÖPPNA
ACKORD”**

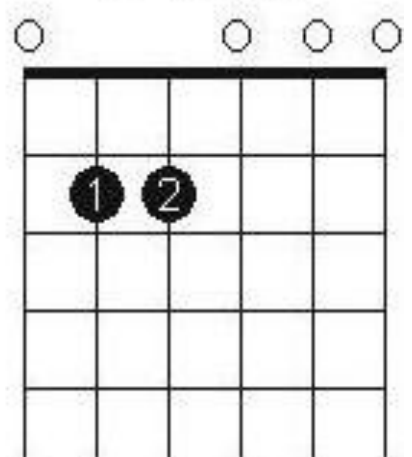
Am

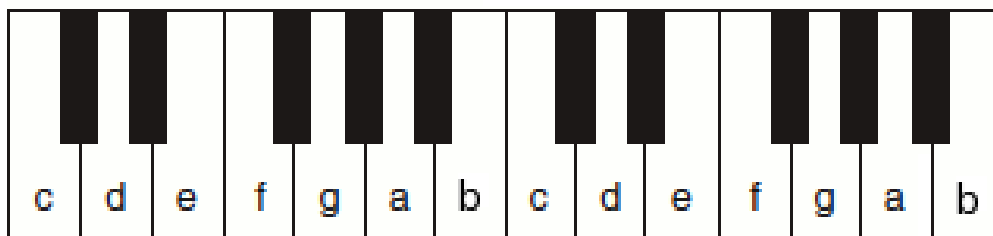
Dm

Em

PIANO/KEYBOARD

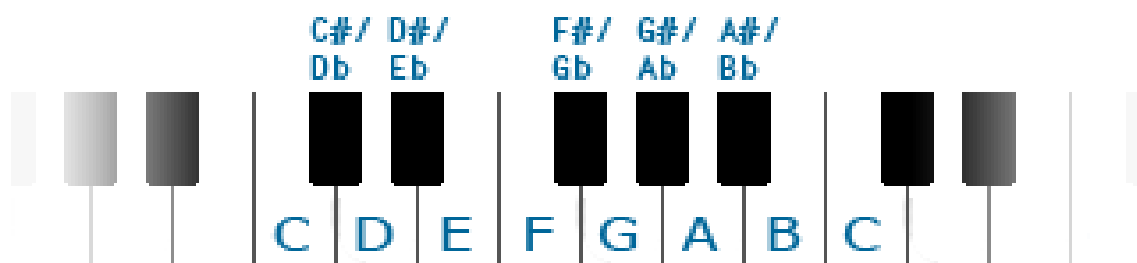

Tonernas namn kommer från alfabetets a –b–c– d– e– f– g. Varje vit tangent har fått namn efter dessa bokstäver.

Notsystemet består av fem linjer. Varje linje och mellanrum motsvarar en av de vita tangenterna på pianot. Avståndet mellan två toner med samma namn kallas OKTAV.

De svarta tangenterna skrivs i text med hjälp av symbolerna # (korsförtecken) eller *b* (b-förtecken), placerade till höger om bokstaven. Ett # betyder den svarta tangent precis till höger om tangenten med samma namn. Ett b betyder den svarta tangent som ligger precis till vänster. Detta system innebär att alla svarta tangenter har två namn.

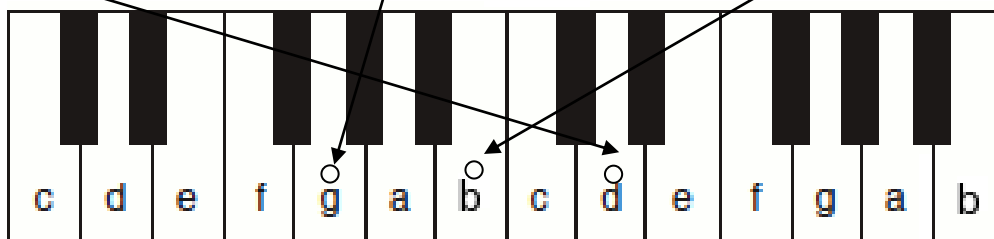

Tre tangenter som trycks ner samtidigt bildar ett ACKORD - EN TREKLING
Det finns två typer av grundackord: DUR OCH MOLL

DUR GRUNDTON + 4 + 3

Exempel: ackordet G-dur

1. Utgå ifrån grundtonen, som alltså är G eftersom ackordet heter G.
2. Därifrån räknar du fyra tangenter (halva tonsteg) och landar på tangenten B. (Börja alltid räkna på den tangent som kommer närmast, även svarta tangenter)
3. Därifrån räknar du tre tangenter (halva tonsteg) och landar på tangenten som heter D.

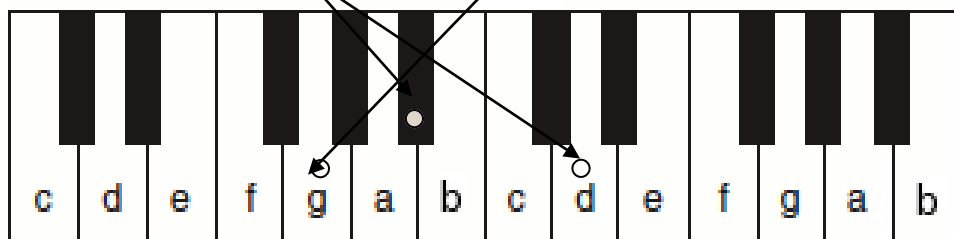

MOLL GRUNDTON + 3 + 4

För mollackorden gäller samma sak: tre tangenter som trycks ner samtidigt bildar ett ackord. Mollackord skrivs som en tonbokstav med ett litet "m" jämte.

Exempel: Gm

1. Utgå ifrån grundtonen, som alltså är G eftersom ackordet heter Gm.
2. Därifrån räknar du tre tangenter (halva tonsteg) och landar på tangenten Bb/A#.
3. Därifrån räknar du tre tangenter (halva tonsteg) och landar på tangenten som heter D.

Not+värden

I musiken så klingar/låter tonerna olika lång tid. Hur långt de klingar noterar (skriver) man med olika **notvärden**. Ett notvärde har en längd som alltid hänger samman med det så kallade **puls**. Pulsen kan också vara samma som ett notvärde – alltså det som bestämmer vilken **taktart** vi ska spela i, som vi kommer tillbaka till senare i häftet.

Ett notvärde heter **fjärdedelsnoten**, och brukar vanligtvis vara detsamma som pulsen som vi utgår från när vi spelar musik. Fjärdedelsnoten ser ut på detta vis:

Fjärdedelsnot

Halvnoten

Ett annat notvärde vi har är **halvnoten**. Denna not låter dubbelt så lång tid som fjärdedelsnoten, i matematik skulle man säga att två fjärdedelsnoter är lika med en halvnot. Halvnoten ser ut såhär:

Vi har också **helnoten** och det notvärdet är lika med fyra fjärdedelsnoter, alltså är den fyra gånger så lång som fjärdedelsnoten. Helnoten skrivs ned såhär:

Helnoten

Åttondelsnot

Helnoten och halvnoten är långa notvärden och vi spelar långa toner. Sedan har vi kortare notvärden, som går snabbare än fjärdedelsnoten. Ett av dessa notvärden är **åttondelsnoten**. Det notvärdet går dubbelt så snabbt som fjärdedelsnoten, alltså är det en halv fjärdedelsnot. När man skriver ner åttondelsnoten lägger man till en **flagga** på toppen av noten och det ser ut såhär:

Men om man ska notera flera åttondelsnoter efter varandra så binder man ihop det med en **balk** och då kan det ser ut på detta vis:

Två åttondelar med balk

TAKT OCH TAKTART

Notskriften skrivs oftast i takter, precis som i dikter där man byter till ny rad när nästa mening ska skrivas. En **taktart** berättar för oss hur många pulsslag det får fylla i en takt. Exempelvis i en 4/4-takt (fyra fjärdedelstakt) måste varje takt fyllas med fyra fjärdedelar. En rytm får ha åttondelar, fjärdedelar, halvnoter och helnoter, men det får bara nå det totala värdet av fyra fjärdedelsnoter per takt. Taktarten skriver man alltid i början av notsystemet efter G-klaven och man skriver det i bråktal. Sådär kan det se ut:

Den övre siffran talar om hur taken är indelad, alltså hur många pulsslag det får rymma i en takt. Den undre siffran berättar om vilken puls det är, alltså vilket notvärde man har som grund.

Puls

All musik utgår från en grundpuls. När man spelar tillsammans måste alla känna samma puls om det ska funka. Puls är en serie slag som återkommer med jämna mellanrum. Det är lika långt mellan varje slag (musikens hjärtslag). Alla låtar drivs fram av en stadig puls. Du känner den säkert i din fot som stampar med då du lyssnar till musik. Denna puls brukar ofta vara "fjärdedels-noten". Nästan all pop- och rock- musik brukar starkt betona just fjärdedelarna.

Tempo

Tempo är avståndet mellan pulsslagen, alltså hur snabb låten är. Om slagen kommer tätt inpå varandra är tempot snabbt och tvärt om. När du räknar in en låt (1, 2, 3, 4) anger man pulsens hastighet, d.v.s. låtens tempo.

Rytm

Rytmen är ett av musikens viktigaste element. Den består av slag och finns inom takten (mellan taktstrecken). Pulsen är ett jämnt flöde av slag, men rytmen kan vara hur jämn och hur ojämn som helst, bara den ryms inom ramen för takten. En blandning av korta och långa toner och pauser.

EX. x - x - xxx - xxxx - "LAKERS!"

Noter

Noter används för att skriva ner melodier. I en melodi skall noten tala om två saker:

- dels hur lång tonen skall vara. Det får man reda på, med hjälp av notvärdet.
- dels vilken av alla toner man skall spela- tonhöjden. Det får man reda på genom att se var i notsystemet noten är placerad.

Toner

Ju längre till höger du spelar på pianot, desto ljusare toner spelar du. Pianots vita tangenter har samma namn som vårt alfabet. A, B, C, D, E, F, G.

Tonen A hittar du alltid mellan andra och tredje svarta tangenten.

De vita tangenterna kallas för stamtoner. Avståndet mellan 2 lika toner kallas för en oktav.

Ur kursplanen för musik kring

AR BETSOMRÅDET: ENSEMBLESPEL (skolverket.se)

Mål/förmågor

Eleven ska utveckla sin förmåga att spela och sjunga i olika musikaliska former och genrer.

Eleven ska utveckla sin förmåga att skapa musik samt gestalta och kommunicera egna musikaliska tankar och idéer.

Centralt innehåll

Musicerande och musikskapande

Sång, melodispel och ackompanjemang i ensembleform med genretypiska musikaliska uttryck.

Gehörsmusicerande efter musikaliska mönster i olika genrer.

Musikens verktyg

Hur rösten kan varieras i flerstämmiga, vokala uttryck i olika genrer.

Akkord- och melodiinstrument, bas och slagverk för spel i olika ton- och taktarter.

Rytm, klang och dynamik, tonhöjd, tempo, perioder, taktarter, vers, refräng och ackord som byggstenar för att musicera och komponera musik i olika genrer och med varierande instrumentation.

Musiksymboler och notsystem, noter, tabulatur, ackordbeteckningar och grafisk notation.

Musikens sammanhang och funktioner

Instrument och deras funktion i olika genrer och sammanhang, till exempel i en symfoniorkester eller i ett rockband.

KUNSKAPSKRAV FÖR ENSEMBLESPEL

E	C	A
Eleven kan delta i gemensam sång och följer då med viss säkerhet rytm och tonhöjd.	Eleven kan delta i gemensam sång och följer då med relativt god säkerhetrytm och tonhöjd.	Eleven kan delta i gemensam sång och följer då med god säkerhet rytm och tonhöjd
Eleven kan även spela enkla melodier, bas- och slagverksstämmor med viss tajming samt ackompanjera på ett ackordinstrument och byter då ackord med visst flyt.	Eleven kan även spela enkla melodier, bas- och slagverksstämmor med relativt god tajming samt ackompanjera på ett ackordinstrument och byter då ackord med relativt gott flyt.	Eleven kan även spela enkla melodier, bas- och slagverksstämmor med god tajming samt ackompanjera på ett ackordinstrument med passande karaktär och byter då ackord med gott flyt.
Eleven anpassar i viss mån sin stämning till helheten genom att lyssna och till viss del uppmärksamma vad som sker i musicerandet.	Eleven anpassar sin stämning relativt väl till helheten genom att lyssna och i relativt hög grad uppmärksamma vad som sker i musicerandet.	Eleven anpassar sin stämning väl till helheten genom att lyssna och i hög grad uppmärksamma vad som sker i musicerandet.
Dessutom sjunger eller spelar eleven på något instrument i någon genre med delvis fungerande teknik och i viss mån passande karaktär.	Dessutom sjunger eller spelar eleven på något instrument i någon genre med relativt väl fungerande teknik och passande karaktär.	Dessutom sjunger eller spelar eleven på något instrument i någon genre med väl fungerande teknik och passande karaktär.
Eleven kan då bidra till att bearbeta och tolka musiken till ett musikaliskt uttryck.	Eleven kan då bearbeta och tolka musiken till ett delvis personligt musikaliskt uttryck.	Eleven kan då bearbeta och tolka musiken till ett personligt musikaliskt uttryck.
Eleven kan även ge enkla omdömen om eget och andras musicerande och bidra med förslag som kan leda till att det musikaliska arbetet utvecklas.	Eleven kan även ge utvecklade omdömen om eget och andras musicerande och ge förslag som efter någon bearbetning kan leda till att det musikaliska arbetet utvecklas.	Eleven kan även ge välutvecklade omdömen om eget och andras musicerande och ge förslag som kan leda till att det musikaliska arbetet utvecklas.